

Toimenpiteet Köyliö 2.9.2014

1. Paikallisen päätöksenteon vahvistaminen: vastuuta ja oikeuksia paikallisille.
 - pilottihanke, jossa rhy ottaisi aktiivisen roolin
2. Paikallisen susitiedon jakaminen; paikallislehti, internetpalvelu ja foorumi
 - luotettavan susitiedon saaminen turvattu paikallistasolla
3. ”Susiviranomaisten” ja paikallisten välisen tiedonvaihdon kehittäminen, viranomaisten jalkautuminen paikallistasolle
4. Suden liikkeitä ohjaavat tekijät maisemassa: tunnistaminen ja vaikuttaminen
5. Häiriökäyttäytyvien susien pannoitukset, tuottaa tietoa ja tarvittaessa voidaan poistaa
6. Petoaitaratkaisujen kehittäminen ja materiaalin saatavuuden varmistaminen
7. Tiedonjako laumanvartijakoirista: kasvatus, koulutuksesta ja hankinnasta
8. Suurpetoyhdyshenkilöverkostosta tiedottaminen, kynnystä ilmoittaa havainnoista laskettava
9. Käytännön toimenpideohjeiden luominen;
 - a. miten toimitaan kun tehdään sudesta havainto
 - b. miten häirikkösusien kanssa toimitaan
 - c. miten karkotustoiminta järjestetään
10. Petovahinkokorvausjärjestelmän kehittäminen; tiedonjako (tieto hajallaan, vaikeasti saatavissa)
11. Susien pihavierailujen syiden tutkiminen; sattuma, hakeutuminen (houkuttelevat tekijät)
12. Susien suojelumetsästys, kannansäätely
 - a. vuosittainen kannanhoidollinen metsästys lisääntyvään laumaan
 - b. pyritään kohdistamaan pyynti haittaa tuottavaan nuoreen yksilöön
 - c. pyynti kylien liepeillä oleviin susiin
 - d. puuttumisella haittaa tuottaviin yksilöihin, vähennetään salametsästyksen riskiä ja luodaan hyväksyntää suden läsnäololle

Toimenpiteet Pöytyä 3.9.2014

1. Susifoorumi pysyväksi keskustelun areenaksi
2. Sertifioitujen metsästäjien hyödyntäminen kannanhoidollisissa jahdeissa (sertifioinnin järjestäminen)
3. Paikallisille mahdollisuus metsästyksellä hoitaa susilaumaa, kannanhoidollinen metsästys
4. Paikallisen päätöksenteon vahvistaminen
5. Yhteistyön kehittäminen
 - a. eri viranomaistoimijoiden kesken
 - b. tiivistää yhteistyötä paikallisten, hallinnon ja tutkimuksen kesken
 - c. yhteistyö paikallisten eri intressiryhmien välillä
6. DNA-perustainen laumatiedon tuottaminen
7. Neutraalin tiedon tuottaminen ja välittäminen
8. Avoimuuden lisääminen, kaikki susitieto julkista ja kaikkien saatavilla
 - a. DNA-tulokset, susihavainnot, susivalokuvat, pannoitustiedot
 - b. Luodaan koirasusiin liittyvä nettiportaali (kuolleet sudet, pannat, paikat)
9. Selkeyttää ohjeistusta pakkotila-toiminnan osalta
10. Susivapaidenalueiden luominen (sudet poistetaan asutuilta alueilta / pihoilta)
11. Nopeampi reagointi vahinkoihin ja läheltä piti tilanteisiin reagoiminen (miten toimitaan)
12. Ammattimainen ongelmasusien poistaja

13. Suurpetoihin liittyvästä kenttätutkimuksesta / järjestetyistä retkeilyistä tiedottaminen (missä ja miksi liikutaan)

Toimenpiteet Pyhäntä 8.9.2014

1. Pilottihanke: Kansalaisvaikuttamisen lisääminen
 - Toimenpiteitä hankkeessa
 - Yllä mainittu toimielin tekisi esityksiä riistakeskukselle koskien vahinkoperustaisia poistoja /poikkeuslupia
 - Pohtisi myös ennaltaehkäiseviä toimia ja niiden rahoitusta
 - Tuottaisi oikeaa tietoa ja loisi luottamusta
 - Pohtisi turvallisuusseikkoja
2. Susikantakoordinaattorin ("susisovittelijan") toimenkuvan perustaminen
3. Parempi tiedottaminen ja viestintä
 - Teemapäivä susitiedolle (paikallisia tiedon tuottajia ja vaihtajia)
 - GPS-pannoituksen jatkaminen ja kehittäminen (ajantasaisuuden parantaminen)
 - Riistakameroiden tuottaman tiedon kokoamisen ja käytön kehittäminen
4. Kannanhoidollinen metsästys lisääntyviin laumoihin (pentuihin)
5. Vahinkoperustaisen metsästyksen helpottaminen (vahinkoa tekeviin laumoihin)
6. Valta päättää lupien käytöstä paikallisille
7. Koulutuksen järjestäminen suden metsästyksen (koulutuksen käyneet voivat osallistua susijahtiin → metsästysporukka)
8. Korvausjärjestelmän kehittäminen
9. Ennaltaehkäisevien toimien toteuttamisen helpottaminen
10. Koulukuljetusten kehittäminen (henkilöliikennelain muutos kimppakyytien lailliseksi mahdollistamiseksi, susikuljetusten saaminen korotetun tuen piiriin)
11. Hirvikannan verotussuunnittelussa on huomioitava susien läsnäolo
12. Metsäpeura-alueella susikannan hoitoa toteutetaan erityisperiaatteella (rooli myös tiedotukselle)
13. Linjata se, että susien ja niiden muodostaman taakan on jakauduttava Suomessa tasaisesti (oikeudenmukaisuus)
14. Luontomatkailuhankkeiden kehittäminen siten, että suurpedot otetaan mukaan entiseen "maisemapohjaiseen" konseptiin
15. Hirvenmetsästyksen mahdollisuuden turvaaminen paikalliselle väestölle
 - a. Metsähallituksen maiden rooli (paikalliset vs. muualta tulevat)
 - b. Pienten metsästyssseurojen ongelma, ei voi vaihtaa toiselle alueelle

Toimenpiteet Perho 9.9.2014

1. Sutta metsästetään ihmisarkuuden tuottamiseksi ja kannan hallitsemiseksi
 - a. Susikantaa hoidetaan kannanhoidollisilla luvilla
 - b. Vahinkoperustaisilla luvilla poistetaan ongelmallisia yksilöitä (sääntöjen ja käytäntöjen kehittäminen toimivammiksi, keinojen lisääminen, mm. ansat)
 - c. Pakkotilanteessa tapettuja susia koskevan prosessin yksinkertaistaminen
 - d. Sudenmetsästäjien koulutus
2. Susivahinkokorvausjärjestelmän parantaminen (korvaus nopeasti)
 - a. Porovahinkokorvauksien irrottaminen muun Suomen vahinkojen korvaamisesta
 - b. Valtio ottaisi petovahinkovakuutuksen (vakuutusmaksu olisi ennakoitavissa valtion budjetissa, mutta rahan saanti tulisi vahinkojen mukaisesti)
3. Vahinkojen eston kehittäminen

- a. Oppilaitosten hyödyntäminen vahinkoestomenetelmin kehittämisessä
- b. Joissakin tapauksessa notkeampien ja helpommin siirrettävien petoaitojen kehittäminen
- 4. Erityisperusteet susikannan hoidolle metsäpeura-alueella
- 5. Hirvikantatavoitteen määrittäminen susireviirialueilla, susien läsnäolo huomioitava
- 6. Peto- ja liikennevahinkojen parempi tilastoiminen
- 7. Susikannan seuranta toteutetaan radiolaitetekniikalla, susipannoitukset VHF-lähettimillä
- 8. Yhteistyön tiivistäminen riistahallinnon, riistantutkimuksen ja paikallisten toimijoiden välillä
- 9. RKTL:n tutkijoiden läsnäolo ja toiminta yhdessä kannanarvion tuottamiseksi
 - a. Tassun merkityksen ja havaintojen keräämisen sekä ilmoittamisen painottaminen paikallisille
 - b. Kannanarvointi talven aikana
 - i. Metsäpeura-alueen erityisaseman huomioonottaminen
 - c. Pannoituksen jatkaminen
- 10. Susitiedon julkisuuden parantaminen
 - a. Iltilaisuuksia susitilanteeseen ja susitietoon perehdyttämiseksi

Toimenpiteet Keuruu 10.9.2014

- 1) Hallintamallin kokeilu (paikalliset käytännön toimijoina, alueellinen riistaneuvosto väliportaana toimijana [mukaan suojelujärjestöjen edustaja], kansallinen riistaneuvosto koordinoisi valtakunnan tasolla / hankkeen hallinnoija riistakeskus)
 - a. Reviiriperustainen kannanhoito (missä susia ja miten kantaa hallitaan)
 - b. Susireviirillä tai -alueella toimiva yhteyshenkilö
 - c. Uudenlainen reviiriperustainen korvausjärjestelmä
- 2) Pilotti: Alueellinen kyläneuvosto (reviiritoimikunta) paikallisena vastuutahona
 - a. Reviirin alueelta (paikallisuus kriteerinä)
 - i. Oltava oikeaa valtaa ja vastuuta
 - ii. Syntyvä tai vakiintunut reviiri, jolla ongelmia
 - b. Palkattu ”suisovittelija” (voi olla laajemmalla alueella yhteinen, mutta oltava riittävän paikallinen).
 - c. Varat vahinkojen korvaamiseen
 - i. Reviiripohjainen rahoitus lisäisi susien hyväksyntää, koska raha olisi olemassa
 - ii. Rahapotti kiinnostaisi alueen toimijoita
 - iii. Varat vahinkojen täysimääräiseen ja nopeaan korvaamiseen, myös ennaltaehkäisykeinojen kokeilu ja kehittäminen
 - iv. Vastuuna se, että susilauma säilyy, silloin myös rahat säilyvät
3. Tiedotus ja koulutustoimintaa
 - RKTL mukana, samoin riistakeskus ja RHY:t (tärkeää tutkijoiden jalkautuminen ja tiedon avoimuus)
 - Kansalaisopiston suurpetokurssit
 - Paikallisten susiportaalien kautta muodostuva valtakunnallinen susitietopalvelu (tai suurpetotietopalvelu)
 - Pantaseuranta
 - DNA-testien mahdollisuus (mahdollisuus lois- ja tautitutkimukseen)
 - Yleisohvaintojen ja suurpetoyhdysmiesten rooli
4. Suden kannanhoidollinen metsästäys
 - Sudesta riistaeläin (päätöksenteko riistakeskuksessa, yhteisluvat)
 - Yhteisluvan sisällä päätös metsästyksen kohdentamisesta
 - Lupamäärä kanta-arvion perusteella
 - Kanta-arvio yhteistyöllä

- Peruste luvalla olisi lisääntyvä pari (syksyn ja alkutalven havainnot pentueesta)
 - Lupien määrässä otetaan huomioon myös lauman käyttäytyminen
5. Poikkeuslupia tulee pystyä myöntämään nykyistä joustavammin ongelmatilanteissa. Päätöksenteko tuotava paikallistasolle
 6. Tuotetaan ja jaetaan susitietoa aktiivisesti paikallisille
 - Pannointus
 - Paikalliset suurpetoyhdyshenkilöt
 7. Poistetaan paikallistasolla sutta houkuttelevia tekijöitä
 8. Laidunvelvoitteista on voitava joustaa suurpetoalueilla
 - Ei rangaista sanktioilla eläinten suojelusta
 9. Susiriskin arviointi tehdään ja tuotetaan kuntakohtaisesti, ennakoivasti kotieläintuotannon tarpeisiin
 - Aidat, oma koulutettu porukka petoaidan pystytykseen
 - Vahingot korvataan täysimääräisesti, myös vahingon myötä syntynyt lisätyö
 10. Hanke: Keuruulla susipäivä kaksi kertaa vuodessa
 - Koulutustilaisuuksia (esim. kyläyhdistyksen järjestämiä)
 11. Kanta-arvioiden parantaminen
 - Erillislaskennoille on tarvetta
 - Tarvetta kevyemmille tavoille toteuttaa esim. kohdennetusti
 - Hirvihavaintokortin lisätietokentän parempi käyttö suurpetohavaintojen keruussa
 - Aktivoidaan kortin täyttäjiä
 - Tarvetta kesäaikaisiin havaintojen keruuseen (mm. huonot lumitalvet)
 - DNA-pohjainen kannanarvio (yksilömäärät, liikkuvuus)
 - Hanke: DNA-menetelmän tarpeellisuuden ja käyttökelpoisuuden testaamiseksi
 12. Tiedon tuottaminen ja välittäminen
 - Ajantasaisuuden ja nopeuden parantaminen vahinkojen ehkäisemiseksi
 13. Hanke: Tiettyihin tilanteisiin tarkoituksenmukaisten aitaratkaisujen kehittäminen ja kokeileminen
 - Järeät aidat, joka kuitenkin on eläinten suhteen valikoivia (Lankaratkaisun osana hälytys korjaustarpeesta yms)
 - Suomen riistakeskus mukana yhdessä karjankasvattajien ja heidän järjestöjensä kanssa
 - Rahoittajina esim. MMM, YM, ELY-keskus
 14. Jos tieto susien liikkeistä ja aidat eivät auta, voisiko soveltaa ”ruotsalaista” järjestelmää, jossa tietyillä alueilla suden tappaminen ei johtaisi poliisitutkintaan
 15. Hanke: suurpetotiedottaja
 - Paikallisuuden rooli tiedon tuottamisessa ja välittämisessä
 - Erityinen rooli eläinten pitoon ja susivahinkojen ehkäisyyn liittyvällä verkostoitumisella
 - Rahoitus esimerkiksi aluekehittämisvaroista

Toimenpiteet Kauhajoki 11.9.2014

1. Susikannan paikallinen tavoitteenasettelu
 - a. RHY, kunta, MTK, paikallinen luonnonsuojeluyhdistys (tarpeen mukaan muitakin)
 - b. Esimerkiksi kannan koko
 - c. Ryhmä tiedottaa tavoitteista, toimista ja tuloksista
2. Kokeiluhanke: Häiriötilannemetsästys
 - a. Esimerkiksi: Susi on koiran tai lampaiden kimpussa (selkeä, mutta ei jatkuva häiriötilanne)
 - b. Paikallinen lupa on voimassa päivän
 - c. Samalla kun jahti on käynnissä, haetaan riistakeskukselta pikalupaa (voimassa 1-4 viikkoa)
 - d. Tänä aikana käynnissä normaali luvanhakuprosessi
3. Suurpetohavaintojen keruuta tehostetaan
 - a. Suurpetoyhdyshenkilöiden roolin tekeminen tunnetuksi
 - b. Maataloussihteeri kuntatiedotteessa
 - c. MTK:n tuottajajärjestöt
 - d. Metsänhoitoyhdistys
 - e. Kyläyhdistykset
 - f. Pannoituksen hyödyntäminen
 - g. DNA-näytteiden ottoon kehitetään valmius (ulostenäytteet, vahinkotilanteet)
 - i. Riistakameroiden käyttöä tehostetaan ja systematisoidaan
 - ii. Hirvenmetsästyksen yhteydessä
 - iii. Haaskatilanteissa
 - iv. Yleisesti
4. Hanke: Paikallinen susisovittelija
 - a. Kansalaisvaikuttaminen, turvallisuus, elinvoima
 - b. Tutkimuslaitos apuna, voisi kerätä myös näytteitä
 - c. Rooli myös suurpetoyhdistymiehille ja muut RHY-aktiivit, korvauksien mahdollisuus
 - d. Sovittelija mukana häirikkösuden poistossa
 - e. Aktiivinen Pohjois-Satakunta ry, RHY, kunnalta/kunnilta kuntaosuus
5. Lupakäytännön muuttaminen
 - a. Susikannan hoito kannanhoidollisilla luvilla
 - b. Riistakeskus myöntää kun alueella on lauma ja pentuja, sudesta normaali riistalaji, mutta kohdistetaan haittaa tuottaviin eläimiin metsästäjien omalla päätöksellä.
6. Paikallinen lautakunta susiasioita hoitamaan
 - a. Päätökset paikallisia
 - b. Lausuntojen antaminen, ristiriitojen ratkominen
 - c. Häirikköyksilöiden poistot
7. Häirikköyksilöiden poistaminen voidaan toteuttaa joustavasti ympäri vuoden poliisin luvalla
 - a. Koirasusiksi osoittautuneiden yksilöiden poistaminen ei vähennä lupien määrää
8. Oikeus omaisuuden suojaamiseen hätätilanteissa
 - a. Nykykäytäntöä muutetaan niin, ettei kaikissa tilanteissa poliisitutkintaa
 - b. Voisiko päätöksen tehdä Ely tai AVI?
 - c. Ei tutkinnan aikaisia sanktioita (esimerkiksi aseiden takavarikointi)
 - d. Mahdollisuus myös toisen omaisuuden suojaamiseen
9. Tieto Eviran analysoimista susinäytteistä on saatettava avoimeksi kaikille kansalaisille
10. Vahinkojen ennaltaehkäisy
 - a. Petoaitojen pystytyksessä huomioidaan myös työ
 - b. Selvitetään mahdollisuus käyttää puolustusvoimien pioneereja virka-apuna

- c. Luomutuotannossa oltava käytettävissä hyväksytyjä torjuntatapoja kasvillisuuden pitämiseen kurissa (sähkön kulku alimmassa langassa)
 - d. Kevyempien aitojen käyttö soveltuviin tilanteisiin
 - e. Ongelmasusien helpompi poisto
11. Vahinkojen korvaaminen nopeammaksi ja kattavamaksi
 - a. Porovahinkojen ja muiden vahinkojen momenttien erottaminen toisistaan budjetoinnin helpottamiseksi
 12. Hanke: Aitojen ja muiden torjuntamenetelmien yhdistämiskokeilu
 - a. Aidan varteen muita keinoja (ääni, valo, yms)
 - b. Aidan varteen myös kameroita tiedon tuottamiseksi
 - c. Mukaan metsästäjiä, RHY:t ja tilalliset
 - d. Ei vaadi mittavaa lisärahoitusta; tarvittava rahoitus riistakeskukselta projektirahana, mahdollisuus yritysrahoitukseen
 13. Hanke: Laumanvartijakoirien ja metsästyskoirien käyttöön liittyvä koulutus- ja kokeiluhanke
 - a. Laumanvartijakoirakoulutus
 - b. Sutta seuraamaan kykenevien ja siihen soveltuviin koirien etsiminen ja testaaminen ongelmasusien karkoittamisissa tai pyynneissä
 - c. Mukaan esimerkiksi maatalousoppilaitos
 14. Maaseutuviranomaisten petovahinkotietouden parantaminen
 - a. Viranomaisten säännöllinen kouluttaminen
 - b. Kuntatason viranomaisten kouluttaminen
 - c. Yleinen susitiedotus
 15. Toimintamallit läheltä piti -tilanteisiin ja vahinkoihin
 - a. SRVA-toiminnassa
 - b. Ennaltaehkäisyssä
 - c. Korvausasioissa
 16. Yhtenäinen määrittelymalli eläinten korvausarvon määrittelyyn
 - a. ProAgria (tietotaito)
 - b. Korvauksia varten vapaaehtoinen rahasto, joka olisi lisä valtion korvausvaroihin, ei niiden tilalla
 17. Susien poistaminen alueelta (nostettiin esiin yleiskeskustelussa)

Toimenpiteet Kuhmo 16.9.2014

1. Paikallisen päätöksenteon vahvistaminen:
 - a. Alueellinen riistaneuvosto järjestää Kuhmossa sidosryhmätilaisuuksia
 - i. Paikallisesti kuullaan maakunnallista suurpetoneuvottelukuntaa ja paikallisen susialueen eri tahojen edustajia (jotta paikallinen ääni kuuluu tasapuolisesti)
 - ii. Tavoitteenasettelu
 1. Laumojen määrän pohtiminen
 2. Yksilöiden poiston pohtiminen
 3. Kun RKTL antaa arvion susikannasta, paikallistettu ARN antaa lausunnon, mitä tulisi tehdä suhteessa susiin → luvanhaku tällä perusteella
 4. Kannanhoidollinen metsästys (mahdollisesti pienempi metsästäjäjoukko)
 5. Tämän jälkeen ARN alkaa valmistautua seuraavaan sykliin
2. Asetetaan kuntakohtainen tavoite laumojen määrälle
 - a. Kuhmoon tavoitteena 2-3 lisääntyvää laumaa, tavoitteena luoda kunnan sisälle myös reviirittömiä alueita
 - i. Vaatii aktiivista kannanhoitoa suunnitelmallisella metsästyksellä
 - ii. Pentuetuoton määrittely ja metsästyskauden optimointi suhteessa toisiinsa

- iii. Verotussuunnittelu riistatiedon perusteella
 - iv. Metsästys yhdellä yhteisluvalla, kohdistus ensisijaisesti ongelmallisimpiin yksilöihin
 - v. Poronhoitoalueen rajan läheisyydessä olevien laumojen poistaminen, samalla suojellaan metsäpeuran lisääntymistä
- b. Mahdollisuus tarkastella asiaa kuntaa laajemmin, mutta kuitenkin alueellisesti ("susitalousalueet" hirvitalousalueiden tapaan)
 - i. Suhteutetaan pinta-alaan, vahinkoihin, hirvikannan tavoitteisiin
 - ii. Kannanhoitoalueiden sopiva koko
 - iii. Rajalaumojen laskeminen Suomen kantaan kokonaan
- 3. Hanke: Poliisin roolin kokeileminen ongelmayksilöiden poistossa
 - a. Poliisi myöntää ongelmasuden poistamisluvan
 - b. Kokeiluhankkeelle lupa poliisihallitukselta
 - c. Poliisi ja riistanhoitoyhdistys sopivat yhteistoiminnasta ja tiedon vaihdosta
- 4. Hanke: Paikallisvetoinen hanke 3-5 vuotta
 - a. Aktiivisena toimijana esimerkiksi Kuhmon kaupunki (Sotkamo mukana)
 - i. Rahoitus ulkopuolelta (esimerkiksi LEADER)
 - b. Kuhmo ja Sotkamo, alueellinen työryhmä susiasioita käsittelemään
 - i. Tekijät ja tietäjät mukana, Venäjän susitilanteen huomioiminen, peuratilanteen huomioiminen, hirvitalanteen ja metsästyksen huomiointi
 - c. Paikallisvetoista tutkimusta
 - i. Mitä on menetetty ja saatu susien myötä?
 - d. Oma asianajaja paikallisille susien vaikutuspiirissä oleville ihmisille
 - i. Paikallinen ja luottamusta nauttiva henkilö
 - ii. Nostaisi taakkaa paikallisten ihmisten harteilta
 - iii. Osallistuisi myös susikeskusteluun
 - 1. Vaikuttaisi susikeskustelun laatuun vähentämällä ylilyöntejä
 - e. Tiedon kulun parantaminen myös paikallistasolta tutkimukselle ja hallinnolle
 - i. Verkostoitumisen kautta myös kansainvälisesti (ainakin Ruotsin ja Norjan suuntaan)
 - 1. Paikallisten ratkaisumallien vertailu ja kokemusten vaihto
 - 2. Paikallisten ihmisten liikkuvuus vierailujen kautta
 - 3. Paikallistiedon tuottaminen nettiin
 - 4. Viestintää ja tapahtumia, yhteistyössä RHY:t, kyläläiset, koulut, RKTL
 - a. Säännöllisiä tilaisuuksia RKTL:n kanssa
 - b. Luentoja
- 5. Havaintojen keruuta ja välittämistä Tassuun parannetaan, jotta havaintoja saadaan lisää ja laumat sekä vahingot tulevat tehokkaasti ja nopeasti tietoon
 - a. Eri tahojen aktiivisuutta lisätään
 - i. Petoturismiyrittäjiä kannustetaan ilmoittamaan havaintojaan
 - ii. Rajavartioston kameraverkosta hyödynnetään paremmin
 - iii. Luontovalokuvaajia aktivoidaan tiedottamaan havainnoistaan
 - iv. Muitakin työyhteisöjä voidaan aktivoida
 - 1. Metsätyöntekijät
 - 2. Tiepiirin työntekijät
 - 3. Metsähallituksen työntekijät
 - b. Havaintoihin perustuvan kannanseurannan reaaliaikaisuutta parannetaan
 - i. Aina kun lauma tulee tietoon, se ilmestyy järjestelmään
- 6. Koirien suojaamista parannetaan susitiedolla
 - a. Pantatietojen ja Tassun perusteella annetaan tietoa susien liikkeistä

- b. Hanke: Sudet motitetaan erillislaskennassa lippusiiman avulla laskennan helpottamiseksi
 - i. Metsästäjät (metsästysseurat), RHY:t, RKTL, riistakeskus, koiranomistajat
 - ii. Hankitaan lupa ja toteutetaan
 - iii. Mahdollistaa myös pannoituksen
 - iv. Ei suurta rahoitustarvetta
 - 1. Mahdollisia rahoittajatahoja MMM, riistakeskus
- c. Pannoitusta kehitetään
 - i. Pantaan useamman operaattorin paikannin tavoitettavuuden parantamiseksi, sama koirilla
 - 1. Multi-SIM
- d. Koiraliivien käyttö

Toimenpiteet Lieksa 17.9.2014

1. Paikallinen tavoitteenasettelu ja susipolitiikan linjaaminen
 - a. Alueellinen yhdessä riistanhoitoyhdistysten ja RKTL:n kanssa määrittäisi susikannan koon (myös muut suurpedot)
 - i. Tassu ja riistavahinkorekisteri
 - b. Tämän pohjalta neuvoteltaisiin kannan verotuksesta
2. Hanke: Riistakeskuksen, RHY:n ja poliisin yhteistoiminnan kehittäminen
 - a. Koulutuspaketin tuottaminen ja jakaminen
3. Häirikkösusien poisto poliisijohtoisesti
 - a. RHY (toiminannohjaaja) antaa lausunnon paikallispoliisille → poliisipäätöksen tekijä
 - b. Lupa kaksi viikkoa, rajattu riittävän laajalle
 - c. Nykyinen vahinkoperusteinen poikkeuslupa muuttuisi poliisipäätökseksi (poliisin tai rajavartiolaitoksen johdolla)
 - d. Runko SRVA-toimijoista, täydennetään muilla pätevillä henkilöillä
4. Akuutti susivaaratilanne
 - a. Jos akuutti tilanne, suden voi tappaa
 - b. Ilmoitusvelvollisuus
 - i. Vain jos rikosta epäillä, poliisitutkinta
5. Tiedon tuotanto
 - a. Rajavartiolaitoksen havainnot Tassu-järjestelmään
 - i. Vastuuhenkilö varmistamaan havaintojen kirjaaminen ja välittäminen Tassuun
 - b. Tassu-tiedot kaikkien saataville
 - i. Järjestelmään erillinen internet-sivusto
 - c. Susikantaa arvioidaan erillislaskennoilla
 - i. Yhteistyötä RKTL:n ja metsästäjien välillä
 - ii. Laajentaisi tietoa alueellisesti (Tassun ulottumattomissa olevat alueet)
 - d. RKTL:n susitutkijat jalkautuvat päivittämään susihavaintotilanteen paikallisten kanssa
 - i. Kokemusta karuhavaintojen päivittämisestä
 - ii. Petoyhdyshenkilöt ja muut paikalliset aktiivit varmistavat, että kaikki havainnot tulevat rekisteröidyiksi
 1. Tarkastamattomien havaintojen kategoria Tassussa
 - e. RKTL:n tutkijat ilmoittavat liikkumisestaan ja tutkimuksestaan paremmin
 - i. Paikallismedialla mahdollisuus seurata ja uutisoida myös rutiinitoimenpiteitä
 - ii. Tietoa myös pannoituksista

6. Koirasusien poistaminen luonnosta ja rajoittaminen lemmikkeinä
 - a. DNA-analyysin käyttö
 - b. Hanke:Kokeiluhanke DNA-perustaisen analyysin toimivuudesta koirasusitilanteessa
 - i. Koko ketjun testaaminen (toiminta havainnoista, DNA-määrittämiseen ja eläimen poistoon).
 - ii. Rahoitus; luontojärjestöt, RHY:t, säätiöt, ministeriö(t)
7. Kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistaminen
 - a. Suden metsästys erillisen kiintiön puitteissa
 - b. Sudesta normaali riistaeläin, mutta kohdistetaan ensin häirikkösusien poistamiseen
 - c. Voitaisiin reagoida rajan yli tuleviin laumoihin
 - d. Kannanhoidollinen lupa mahdollinen poliisiluvalla (ilman vaatimusta metsästysoikeudesta) poikkeustilanteessa
 - e. Voitaisiin ottaa huomioon metsäpeurakannan hoito
 - f. Yhteislupapohjaisuus
8. Haaskojen käyttöä valvotaan paremmin
9. Susivahinkojen korvausjärjestelmä saatetaan ajan tasalle
 - a. Vahingot korvattava täysimääräisenä
 - b. Vahingonkorvausten maksatuksen nopeuttaminen

Toimenpiteet Tohmajärvi 18.9.2014

1. Hanke: Pilottihanke paikallisesta päätöksenteosta
 - a. Perustetaan paikallista päätöksentekoa toteuttava ryhmä
 - b. Ryhmän toiminta-alueena alueen susilaumojen vaikutuspiiri
 - c. 7 jäsentä, jotka edustavat ainakin seuraavia tahoja:
 - i. RHY, kunta (maataloustoimi), kunnanvaltuusto, kylät, rajavartiolaitos, paikallinen luonnonsuojeluyhdistys, koulutoimi
 - d. Kokoukset 1-2 kertaa vuodessa, jolloin mukana myös ARN
 - i. Susisyklin mukaan
 - ii. Susitilanteen arviointi
 - iii. Kannanhoidollinen metsästys (jahdin kohdistaminen)
 - iv. Koordinoidaan metsästys myös valtakunnallisten ja alueellisten susitilanteiden suhteen
2. Rajalaumoihin liittyvän tiedonvaihdon parantaminen
 - a. ”Eversti-Eversti” -tiedonvahto
3. Poliisin toimintaa kehitetään paikallistasolla
 - a. Talonpoikaisjärki, metsästäjätausta, suden tuntemusta, kyky perustella asia hyvin
4. Alueellinen riistakeskus siirtyy virkamiesmäisyydestä kehittävään kulttuuriin
 - a. Riistakeskuksen aktiivinen toiminta RKTL:n ja metsästäjien välillä petohavaintojen keruussa ja käsittelyssä
 - b. Riistakeskuksen toimittava molempiin suuntiin
 - i. Hallinnon ja RKTL:n suuntaan
 - ii. Paikallistasolle päin (jalkautumista tuomaan riistahallintoa lähemmäs paikallistasoa)
5. Paikallislehden susifoorumi
 - a. Juttusarja: eri tavoilla pedoista ajattelevia kirjoittajia (erilaisia kantoja ja kokemuksia kunnioittavaan sävyyn)
 - b. Suuri keskustelutilaisuus
 - i. Kansalaisopisto ja paikallislehti järjestäjinä

6. RKTL:n avoimuuden parantaminen
 - a. Liikkumisesta ja tutkimuksesta tiedottaminen
 - i. Tiedotteet paikallislehdille
 - ii. Tiedottaminen RHY:lle
 - b. Havaintojen keruun ja käsittelyn avoimuus
 - i. Tieto susien liikkeistä avoimeksi ja ihmisten käyttöön
 - ii. Kannanarvioiden reiluus
7. Hanke: Luottamuksen palauttaminen kannanarviointiin (mahdollistaa susikannan säätelyn metsästyksellä)
 - a. Riistakeskus, RKTL, RHY:t, yliopistot, kyläyhdistykset
 - b. LEADER-hanke
 - c. Neutraali toteuttaja, kuten esimerkiksi Tohmajärvi-seura
8. Akuutti susien poisto
 - a. Nykytilanteessa säännöstö ei ole kohtuullinen (aina poliisitutkintaan kaikkine seurauksineen)
 - b. Tarvitaan muutos
 - i. Kun susi ammutaan, ilmoitus petoyhdysmiehelle, ”riistapoliisille” tai metsähallituksen erävalvojalle
 - ii. Jos ei syytä epäillä lain rikkomista, ei poliisitutkintaprosessia
 - iii. Ei eläinten arvojen vertailua pakkotilanteessa
9. Kannanhoidollinen susien metsästys
 - a. Vahinkojen ja salapyynnin ennaltaehkäisyä
 - b. Luvat kohdistettaisiin ensisijaisesti häiriötä aiheuttaviin ja nuoriin yksilöihin
 1. Alfaparit pantaan
 - a. Ei ongelmattomia
 - ii. Yhteislupa koko RHY:n alueelle
 1. Vastuullinen metsästyksen johtaja
10. Luottamuksen luominen toimijoiden välille
 - a. Poliisi
 - i. Nykyiset tutkinnat nopeasti päätökseen
 - ii. Poliisissa nimetään paikallinen poliisi, ns. ”riistapoliisi”, perehtynyt riistakysymyksiin
 1. Tiedon vaihto
 - b. RKTL:n jalkautuminen
 - i. Paikalliset valmiita lisäämään yhteistyötä riistantutkimuksen kanssa
 - ii. Painopisteet riistantutkimuksessa
 - c. Yhteisymmärryksen lisääminen eri intressiryhmien välillä
 - i. Suojelutahon saattaminen lähemmäs paikallistasoa
 - ii. Riistahallinto (ja riistantutkimus) keskustelun toimeenpanijana
11. Kokonaisarvio hirvieläin- ja suurpetokantojen välisestä suhteesta
 - a. Ravinnon riittävyys suurpedoille
 - b. Kantojen hoito
 - c. Vertailua naapurimaiden tilanteisiin
12. Hanke: Kannanhoidollinen metsästys
 - a. Kanta-arvio: riistantutkimus yhdessä paikallisten kanssa
 - b. Haetaan jokaista lisääntyvää laumaa kohden yksi kannanhoidollinen lupa, joka laumasta pois 1 nuori yksilö
13. Petovahinkotilanteet: korvausprosessin tehostaminen

- a. Korvaukset täysimääräisinä ja nopeasti
 - i. Eläinyksilökohtaiset korvaukset takaisin myös muille kuin koirille (yksilön ID:n perusteella). FABA (Jalostuspalvelu) arvioisi, kuten aiemmin.
 - b. Poronhoitoalueen ja muun Suomen erottaminen maksatuksessa
 - c. Korvaukset myös muista haitoista kuin kuolleista eläimistä
14. Petoaitojen pystyttämisen- ja ylläpitokustannukset myös korvausten piiriin
15. *Hanke: Reaaliaikaisen suurpetovalvonnan kehittämiskokeilu karjatiljoilla*
- a. Hanke selvittää, miten tietoa hankitaan ja kenelle ja miten sitä jaetaan
 - i. Riistakamerat ovat kustannustehokas ratkaisu valvontaan
 - ii. Kuvien jakaminen riistakameroista
 - iii. Tekstiviestipalvelu
 - iv. DNA-näytteiden keruu
 - 1. Susien liikkeiden seuranta
 - b. Susia houkuttelevien ravintolähteiden kartoittaminen ja poisto
 - c. Susien karkottaminen
 - d. Laumanvartijakoirien testaaminen ja omistajien koulutus
 - e. Ongelmasusien tunnistamisen ja poiston helpottaminen
 - i. Poliisin ohjeistuksen tarkistaminen (aiemmin toimi paremmin kuin nyt)
 - ii. Riistakeskuksen rooli
 - f. Hanke tarvitsee koordinaattorin
 - i. Mahdollisuus LEADER-hankkeeseen
 - ii. LIFE+-hankkeen mahdollisuus
16. Pannoittamisen korvaaminen jollain kevyemmällä menetelmällä
17. Susista johtuvien koulukyytien korvaaminen valtion varoista

Toimenpiteet Tenhola 2.10.2014

1. Suunnitelma ja tavoitteen asettaminen alueelliselle tasolle
2. Tiedonvaihdon kehittäminen:
 - tiedon luotettavuuden kehittäminen, tietoa susista jaetaan paikallisille (tutkijat, poliisi ja riistanhoitoyhdistys)
 - sähköisten medioiden hyödyntäminen tiedottamisessa (facebook, kaupungin internetsivut)
 - tiedonjako vanhemmille (Vilma-järjestelmä ja vanhempain-illat)
 - tiedotus paikallisille asukkaille ja kesälomalaisille, että havainnoista tulee ilmoittaa suurpetoyhdyshenkilölle
 - paikallinen susitiedon jakaminen kuntalaisille ja viranomaisille
 - susitiedotus kyläyhdistyksen toiminnan kautta
16. Suunnitelman laadinta, miten viranomaistoiminta toteutuu suden häirikkötilanteessa
17. Toimintaohjeiden selkeyttäminen, miten akuutissa tilanteessa toimitaan
18. Varautumissuunnitelma; riskikohteiden kartoitus ja ennalta petoaitojen rakentaminen lammastiloille.
19. Riistaeläinkantojen hoidossa susien läsnäolon huomioiminen
20. Lupajärjestelmän kehittäminen; hyllylupajärjestelmä, nopea luvan saanti
21. Susikannan säätely; toimenpiteet, joilla lauman kokoa voidaan säädellä
22. Alfaparin merkintä
23. Korvausjärjestelmän kehittäminen; vahingoista kokonaiskorvaus
24. Toimintasuunnitelma vahingoittuneen (esim. liikenteessä) suden poistamiseksi
25. Neutraalin susitiedon jakaminen, millainen susi on lajina (elintavat, käyttäytyminen)